

امنیت فضای مجازی و دفاع الکترونیکی

جلسه پانزدهم

فصل سوم: احکام امنیت فضای مجازی

۹۵/۱/۱۹

فصل دوم: «امنیت فضای مجازی»

۲,۱. تعریف امنیت فضای مجازی

۲,۲. تهدیدهای امنیتی فضای مجازی

تعریف امنیت فضای مجازی:

«حفاظت و مقاومسازی دارایی‌های فضای مجازی

در برابر تهدیدهای فضای مجازی»

فصل سوم: «احکام امنیت فضای مجازی»

۱, ۳. سرقت سخت افزار

سرقت	دسترسی	تغییر	تخریب	اخلال	جعل	
*						سخت افزار
						نرم افزار
						شبکه
						اطلاعات
						خدمات
						کاربران

- شرائط حدّ سرقت

یکی از شایع‌ترین سرقت‌ها در فضای ارتباطات کشور سرقت تلفن همراه است. سؤالی که در اینجا مطرح است این که آیا سرقت تلفن همراه دارای حدّ سرقت هست یا نه؟ در تمام منابع فقهی دزدی در صورت احراز شرائطی خاص دارای حد قطع ید است. از جمله این شرائط می‌توان از بلوغ، عقل، اختیار، عدم اضطرار، عدم رابطه والدیت و رسیدن به حد نصاب ربع دینار (معادل تقریباً چهار و نیم گرم طلا) یاد کرد. (تحریر

الوسیله، ج ۲، صص ۴۸۲ و ۴۸۴)

گاهی تا چهارده شرط برای اجرای حد برشمرده‌اند. (قانون مجازات اسلامی، ماده ۲۶۸)

یکی دیگر از این شرائط این است که اخذ مال دیگری مخفیانه باشد. بنابر این اگر اخذ مال دیگری آشکار باشد حدّ سرقت جاری نیست. برخی خروج از حدّ سرقت را نه یک خروج حکمی بلکه خروجی موضوعی دانسته‌اند از آن جهت که در معنای سرقت مخفیانه بودن را اخذ کرده‌اند یعنی گفته‌اند که اگر اخذ مال دیگری آشکارا صورت گیرد یا به اصطلاح امروزی زورگیری باشد عرفاً به آن سرقت نگویند بلکه به آن غصب و فاعل آن را غاصب گویند.

ابن فارس (م. ۳۹۵) و راغب اصفهانی (م. ۴۲۵) مخفیانه بودن را در مفهوم سرقت اخذ کرده‌اند:

أَصْلُ يَدُلُّ عَلَى اخْتِذِ شَيْءٍ فِي خَفَاءٍ وَ سِتْرٍ (المقاییس، ج ۳، ص ۱۵۳)

السَّرْقَةُ: أَخَذَ مَا لَيْسَ لَهُ أَخْذَهُ فِي خَفَاءٍ (المفردات، ص ۴۰۸)

اما لااقل در فارسی این امر مورد تردید است. چون اگر فرد یا افرادی با نقاب و اسلحه به بانک دستبرد بزنند عرفاً می‌گویند که آنان از بانک سرقت کردند. همچنین عرفاً زورگیری را نوعی سرقت محسوب می‌کنند. شاید بتوان مخفی بودن را به هویت دزد نیز ارجاع داد نه صرفاً به مخفیانه بودن عمل.

یکی دیگر از شرائط حد سرقت این است که سرقت از حرز صورت گیرد. یعنی مال در جایی باشد که از آن حفاظت می‌شود. در روایتی از امام علی علیه السلام چنین نقل شده است:

— أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبُرْقِيِّ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: لَا يُقَطَّعُ إِلَّا مَنْ نَقَبَ بَيْتًا أَوْ كَسَرَ قُفْلًا. (الاستبصار، ج ۴، ص ۲۴۳؛ تهذيب الأحكام، ج ۱۰، ص ۱۰۹)

سکونی از امام صادق از امام باقر از امام علی علیهم السلام نقل کرده که فرمود قطع نمی‌شود مگر (دست) کسی که خانه‌ای را سوراخ کند یا قفلی را بشکند.

سند روایت موثق است و این حدیث بر آن دلالت دارد که حد سرقت در جایی جاری است که مال در حرز باشد و حرز شکسته شود و این مطلب را با ذکر دو مصداق شکستن حرز یعنی سوراخ کردن دیوار خانه یا شکستن قفل بیان کرده است. روشن است که این دو مصداق خصوصیتی ندارند و هر چه که در حرز بودن شبیه این موارد باشد نیز مصداقی از شکستن حرز است. مثلاً اگر چیزی که در جایی دفن شده بردارد یا از دیوار خانه‌ای که دربهای قفل شده دارد بالا برود یا حفاظ شیشه منزل را خم کند و وارد شود نیز از مصادیق شکستن حرز است. شاهد بر تطبیق این مصادیق بر معنای حرز آنست که شیخ طوسی عنوان بابی را که این روایت در آن آمده است چنین ذکر می‌کند:

بَابُ أَنَّهُ لَا قَطْعَ إِلَّا عَلَى مَنْ سَرَقَ مِنْ حِرْزٍ (همان)

ظاهراً عنوان حرز از روایاتی گرفته شده که قاضی نعمان (ابن حیون) (م. ۳۶۳) از امیر المؤمنین علیه السلام در کتاب خود آورده است:

– وَ عَنْ عَلِيٍّ ص أَنَّهُ أَتَى بِلِصِّ نَقَبٍ بَيْتًا فَعَاجَلُوهُ وَ أَخَذُوهُ فَقَالَ عَجَلْتُمْ عَلَيَّ وَ ضَرَبَهُ وَ قَالَ لَا يُقْطَعُ مَنْ نَقَبَ بَيْتًا وَ لَا مَنْ كَسَرَ قُفْلًا وَ لَا مَنْ دَخَلَ الْبَيْتَ وَ أَخَذَ الْمَتَاعَ حَتَّى يُخْرِجَهُ مِنَ الْحَرَزِ وَ لَكِنْ يُضْرَبُ ضَرْبًا وَجِيعًا وَ يُحْبَسُ وَ يُعَرِّمُ مَا أَفْسَدَهُ قِيلَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ إِنْ وَجَدَ السَّارِقُ فِي الدَّارِ وَ قَدْ أَخَذَ الْمَتَاعَ وَ أَخْرَجَهُ مِنَ الْبَيْتِ أَعْلَيْهِ قَطْعٌ قَالَ لَا حَتَّى يُخْرِجَهُ مِنَ حَرَزِ الدَّارِ. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۷۳)

از علی ص نقل است که دزدی نزد او آوردند که (دیوار) خانه‌ای را شکافته بود پس مردم پیش‌دستی کرده و او را گرفته بودند پس فرمود بر او پیش‌دستی کردید و او را زد و فرمود هر کس (دیوار) خانه را بشکافد و قفلی را بشکند و داخل خانه شود و کالایی را بردارد (دستش) قطع نمی‌شود مگر این که آن را از حرز خارج کند بلکه او را به شدت می‌زنند و زندانی می‌کنند و خرابکاری او را به پرداخت غرامت وادار می‌کنند از امام صادق پرسیدند اگر دزد را در خانه بیابد که کالا را برداشته و از خانه خارج کرده آیا (دستش) را قطع می‌کنند فرمود نه مگر این که آن را از حرز خانه خارج کند.

و عَنْهُ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا يُقَطَّعُ مَنْ سَرَقَ الزَّرْعَ وَ لَا الْغَنَمَ مِنَ الْمَرْعَى حَتَّى يَخْوِيَهَا الْحِرْزُ وَ لَا مَنْ سَرَقَ فَاكِهَةً وَ لَا مَنْ سَرَقَ شَجَرًا وَ لَا نَخْلًا وَ لَا قَطَّعَ عَلَى مَنْ سَرَقَ إِلَّا سَائِمَةً حَتَّى يُوَارِيَهَا الْجِدَارُ. (دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۴۷۴)

و از علی علیه السلام نقل است که فرمود هر کس زراعتی یا گوسفندانی را از چراگاه بدزدد (دستش) قطع نمی‌شود مگر این که آن را از حرز بردارد همین طور است کسی که میوه‌ای یا گیاهی یا نخلی را بدزدد و نیز کسی که شتران چرنده را بدزدد (دستش) قطع نشود مگر این که دیوار (طویله) آنها را پوشانده باشد.

از مصادیق جدید موارد فوق می‌توان به کشف رمز یا کپی رمز دربهای با قفل الکترونیکی اشاره کرد. مسلماً این موارد نیز نوعی شکستن قفل محسوب می‌شود.

شیخ کلینی و شیخ طوسی روایاتی نقل کرده‌اند که دلالت بر این دارد که در سرقت از پیراهن زیرین حدّ قطع دست جاری است.

– عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَتَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع بِطَرَّارٍ قَدْ طَرَّ دَرَاهِمَ مِنْ كُمَّ رَجُلٍ فَقَالَ إِنَّ كَانَ مِنْ قَمِيصِهِ الْأَعْلَى لَمْ أَقْطَعْهُ وَ إِنْ كَانَ طَرَّ مِنْ قَمِيصِهِ الدَّاخِلِ قَطَعْتُهُ. (الكافي، ج ۷، ص ۲۲۶؛ الاستبصار، ج ۴، ص ۲۴۴؛ تهذيب الأحكام، ج ۱۰، ص ۱۱۵)

سکونی از امام صادق علیه السلام نقل کرده که نزد امیر المؤمنین علیه السلام جیب‌بری را آورند که از آستین مردی درهم‌هایی را ربوده بود پس فرمود اگر از جامه رویی بوده (دستش را) قطع نمی‌کنم ولی اگر از جامه زیرین ربوده است (دستش را) قطع می‌کنم.

سند این روایت موثق است

و روایت دیگری که همین محتوا را دارد ولی سندش ضعیف است:

– سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مِسْمَعِ أَبِي سَيَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع أُتِيَ بِطَرَّارٍ قَدْ طَرَّ مِنْ رَجُلٍ مِنْ رِدَائِهِ دَرَاهِمَ فَقَالَ إِنْ كَانَ قَدْ طَرَّ مِنْ قَمِيصِهِ الْأَعْلَى لَمْ نَقْطَعْهُ وَ إِنْ كَانَ طَرَّ مِنْ قَمِيصِهِ الْأَسْفَلِ قَطَعْنَاهُ. (همان‌ها)

مسمع از امام صادق نقل کرده که نزد امیر المؤمنین علیه السلام جیب‌بری را آورند که از لباس مردی درهم‌هایی را ربوده بود پس فرمود اگر از جامه رویی ربوده است (دستش را) قطع نمی‌کنیم ولی اگر از جامه زیرین ربوده است (دستش را) قطع می‌کنیم.

«طَرَّ» به معنای شکافتن و قطع کردن و «طَرَّ الثَّوبُ» به معنای شکافتن لباس و پاره کردن آنست و «طَرَّار» کسی است که لباس یا همیان را پاره می‌کند و محتوایش را بیرون می‌کشد. (تاج العروس، ج ۷، ص ۱۴۰) در اینجا شکستن حرز بر پاره کردن لباس زیرین یا جایی که پولها را در آن نگهداری می‌کنند، تطبیق یافته است.

والحمد لله رب العالمين